

Kadernota 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Inleiding.....	4
Financieel beeld 2024-2027.....	6
A: Besluiten raad na vaststelling primitieve begroting 2023-2027	7
B: Mutaties gemeentefonds vorige circulaire.....	8
C: Reguliere ontwikkeling inkomsten	9
D: Reguliere ontwikkeling uitgaven.....	10
E: Toelichting Verbonden partijen	12
F: Incidentele Autonome en onontkoombare ontwikkelingen & claims uit Raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0	14
G: Structurele Autonome en onontkoombare ontwikkelingen & claims Raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0.....	17
H: Doorwerking kapitaallasten 2023-2027.....	21
I: Dekkingsvoorstellen diverse sporen	23
J: Dekking restant tekort uit onderuitputting.....	32
Uitgangspunten indexaties en gemeentelijke tarieven	33
Kwalitatieve meldingen	36
Proces van Kadernota 2024 naar Meerjarenbegroting 2024-2027	37

Inleiding

Algemeen

De tijd gaat onverminderd snel; in de komende weken gaan we het tweede jaar in van de uitvoering van Raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0. Deze uitvoering is in de programmabegroting 2023-2026 verankerd in de P&C-cyclus. Recent is de raad geïnformeerd over het proces van de kadernota met een [wethoudersbrief van 21 april 2023](#). Kort voor het verschijnen van deze kadernota heeft de raad een [raadsinformatiebrief](#) ontvangen met de laatste informatie en de koers die het college voorstel om te volgen met deze kadernota.

Op vele manieren beschouwd, leven we in onzekere en wisselende tijden. Het maken van keuzes wordt door de grote externe invloeden steeds lastiger. Bij de kaderbrief en begroting 2023 hebben we daarom nadrukkelijk gekozen om de vastgelegde eigen koers te blijven varen waarbij het raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0 ons baken is. Binnen alle ontwikkelingen waar we wel of geen directe invloed op hebben, blijven we onze eigen inhoudelijke keuzes maken. Dit blijft passen in de strategie die we al vanaf 2018 toepassen om te investeren voor een betere positie van de gemeente.

Naast de jaarlijkse groei van onze inkomsten en uitgaven is ook ons eigen vermogen fors in omvang toegenomen in vergelijking met tien jaar geleden. We zien dat we jaarlijks veel budgetten overhevelen. Het college wil voorkomen dat met het doel van een reëel en structureel sluitende begroting voor 2024 te bereiken alles inhoudelijk stil valt of afgebroken wordt waar dat later (financieel gezien) onnodig blijkt te zijn geweest

De omstandigheden waarbinnen we onze inhoudelijke ambities uit het raadsprogramma willen realiseren zijn turbulent te noemen. Het vraagt steeds meer stuurmanskunst om te laveren in die omgeving. *De ontvangsten gemeentefonds* staan onder druk voor zowel de korte termijn door zowel de beperkte structurele tegemoetkoming in de indexatie over 2022 en de lange termijn door de onzekerheid in de aanpassingen in de financiële verhoudingen tussen rijk en gemeenten vanaf 2026. De fors *stijgende inflatie* en *rentetarieven* leiden tot onzekerder economische omstandigheden waarbij ook de eerste signalen voor de gevolgen op de woningbouwontwikkelingen in beeld komen.

Op het sociaal domein zoals bij jeugd zijn ook grote ontwikkelingen te melden die via de *hervormingsagenda Jeugd* nog nader worden onderzocht voor zowel aanpassingen in de beleidsinhoud als de bijbehorende financiering. De daadwerkelijke effecten op zowel zorgkwaliteit als financiële uitkomsten zijn nog ongewis. Verder gaat de *regelgeving* dat de begroting structureel in evenwicht moet zijn, gebaseerd op structurele dekking van structurele lasten, steeds meer knellen door o.a. de hiervoor beschreven economische omstandigheden. De provinciaal toezichthouder past dit uitgangspunt in onze ogen te stringent toe. Incidentele dekking uit reserves voor (tijdelijke) activiteiten of tijdelijke overbrugging zijn financieel wel mogelijk vanuit ons gemeentelijke perspectief, maar vanuit de interpretatie van haar toezichtskader ziet de provincie dit niet als structureel dekkingsmiddel op het geraamd resultaat. Dit kan leiden tot correctie op het resultaat van de begroting en daarmee een provinciaal afkeurend oordeel – met in extremis preventief toezicht.

Leidraad en leeswijzer voor de kadernota

De strategie om "scherp aan de wind te zeilen" is de financiële leidraad in deze kadernota. Dit betekent met lef begroten, maar wel met nog acceptabele financiële risico's. Zoals verder in deze kadernota blijkt, kijken we begrotingsbreed: van de algemene uitkeringsinkomsten vanuit het rijk tot de begrotingen van de verbonden partijen en uitvoeringsorganisaties in het Sociaal domein, en uiter-

aard ook naar alle andere posten binnen de gemeentelijke begroting. Dit betekent dat we in de begrotingaannames agressief, maar realistisch ramen op zowel aantallen als indexaties voor uitgaven en inkomsten. (Posten A t/m E in deze kadernota)

Voor de verdere uitvoering van het raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0 volgen in deze kadernota voorstellen. Hierbij geldt bij de selectie van de ruimtevragers die aan de raad worden voorgesteld dat alleen wordt gevraagd dat wat écht nodig/onvermijdelijk is, als autonome ontwikkeling wordt gepresenteerd. Tenslotte is gekeken naar welke (nieuwe) uitgaven als incidenteel kunnen worden beschouwd. De claims en ruimtevragers vindt u terug onder de kopjes F&G.

Bijsturingsmaatregelen en randvoorwaarden

We streven naar een sluitend financieel beeld voor 2024 en 2025! Maar zoals gezegd, dat gaat niet zonder slag of stoot.

We zien dat in de komende jaren onze inkomsten geen gelijke tred lijken te houden met de (sneller groeiende) uitgaven. Daarnaast constateren we dat ons eigen vermogen is gegroeid. Tenslotte zien we dat we jaarlijks veel budgetten overhevelen. Zie als meest sprekend voorbeeld onze laatste jaarstukken, met een resultaat van € 7 miljoen na reservemutaties en het voorstel om ruim € 4 miljoen daarvan over te hevelen naar 2023.

Krapte op begrotingsbasis en (meer) weelde achteraf. Nadere bijsturingmaatregelen zijn noodzakelijk. Hierbij hebben we diverse sporen in beeld gebracht die de huidige financiële strategie verdiepen en die leidt tot verdere invulling van "scherp aan de wind zeilen".

Bij de exploitatie (huishoudboekje) is het beeld dat we jaarlijks zien dat bij de jaarrekeningen middelen overblijven omdat ze niet zijn uitgegeven die we vervolgens overhevelen naar het andere jaar of toevoegen aan onze algemene reserve (spaarrekening). Terwijl bij de nieuwe begroting blijkt dat juist tekorten worden begroot die met allerlei maatregelen als bezuinigingen of lastenverzwaringen op papier opgelost moeten worden. Landelijk is bij vele gemeenten deze beweging ook te zien, waardoor inmiddels een landelijke discussie ontstaat op de houdbaarheid van deze systematiek en de wijze van toetsen door de provinciaal toezichthouder. De op zich logische financiële theorie van 'het structureel begrotingsevenwicht' op papier versus de belevingswereld waarvoor (achteraf mogelijk onnodige) ingrepen op voorzieningen en/of belastingen niet theoretisch, maar zeer tastbaar zullen aanvoelen. Gemeenten zijn immers een bestedingshuishouden met een belangrijke rol in de opbouw van de samenleving en géén bedrijf met een winstogmerk. Het is steeds zoeken naar de inhoudelijke balans daartussen voor zowel de korte als de lange(re) termijn, want de gemeente is uiteraard ook geen filantropische instelling.

Bij de investeringen gaan we meer ramen gebaseerd op realistische en haalbare uitvoeringskracht voor met name de onderwijshuisvesting, infra en riolering na inventarisatie wat technisch noodzakelijk is. Op die manier worden onderuitputtingen op investeringen meer voorkòmen. (H & I)

Bovenstaande woorden leiden tot het financiële plaatje op de volgende pagina. De eerste twee jaren zijn sluitend – mits onze partners samen met ons willen werken om genoemde theorie en praktijk aan elkaar te koppelen. Het college heeft vertrouwen dat we samen met de raad ons maximaal inzetten om de verdere uitvoering van het raadsprogramma via deze weg mogelijk te maken.

Financieel beeld 2024-2027

In dit hoofdstuk wordt uiteengezet wat we aan structurele ontwikkelingen moeten en willen opnemen in de begroting voor 2024 en hoe we komen tot een sluitende meerjarenbegroting. We starten met een totaaloverzicht van alle ontwikkelingen die we voorstellen op te nemen in de begroting 2024. Op basis van dit overzicht wordt het financiële beeld voor 2024 bepaald. Dat doen we aan de hand van de volgende driedeling, namelijk de verwerking van de:

- De ontwikkelingen met raadsbesluiten tot en met 9 mei: onderdeel A
- Gemeentefonds eerdere circulaire: onderdeel B
- Reguliere ontwikkeling inkomsten: onderdeel C
- Reguliere ontwikkeling uitgaven: onderdeel D
- Ontwikkelingen bij de verbonden partijen: onderdeel E
- Claims / Ruimtevrager raadsprogramma en autonoom incidenteel te dekken: onderdeel F
- Claims / Ruimtevrager raadsprogramma en autonoom structureel: onderdeel G
- Kapitaallasten geactualiseerd investeringsplan: onderdeel H
- Maatregelen en sporen voor dekking: onderdeel I
- Dekking restant tekort uit onderuitputtingen: onderdeel J

* € 1.000

Geraamd resultaat		2024	2025	2026	2027
A	Actueel geraamd resultaat (per 9 mei)	596	1.205	-7.610	-8.378
B	Gemeentefonds eerdere circulaire	835	953	3.172	748
C	Reguliere ontwikkeling inkomsten	5.637	5.397	5.647	6.117
D	Reguliere ontwikkeling uitgaven	-5.104	-5.104	-5.104	-5.104
E	Ontwikkeling verbonden partijen	-8.334	-8.334	-8.334	-8.334
G	Claims / Ruimtevragers structureel	-885	-979	-1.009	-1.017
H	Kapitaallasten	-242	-400	-316	-123
I	Dekkingsmaatregelen / sporen	5.109	4.659	3.609	5.859
Indicatieve STRUCTURELE ruimte kadernota 2024		-2.388	-2.602	-9.945	-10.232
J	Dekking uit onderuitputtingen	2.388	2.602	0	0
Geraamd resultaat		0	0	-9.945	-10.232

* € 1.000

Incidentele inzet (dekken uit reserves)		2024	2025	2026	2027
F	INCIDENTEEL Autonome / onontkoombare ontwikkelingen & claims (rpg 2.0)	-879	-228	-140	-13
	Dekking uit (algemene) reserve	879	228	140	13
Effect op geraamd resultaat		0	0	0	0

A: Besluiten raad na vaststelling primitieve begroting 2023-2027

Na vaststelling van de primitieve begroting 2023-2026 in november 2022 heeft u diverse separate raadsbesluiten genomen die het geraamd begrotingsresultaat beïnvloeden. Sinds maart 2023 ontvangt u een geactualiseerd overzicht met inzichten in de gevolgen van die raadsbesluiten op het geraamd begrotingsresultaat. Hieronder is dit bekende overzicht gepresenteerd met de besluitvorming tot en met de raadsvergadering van 9 mei 2023. Deze stand is het startuitgangspunt bij het opstellen van de kadernota 2024.

* € 1.000					
Geraamd resultaat	2024	2025	2026	2027	
Geraamd begrotingsresultaat Begroting 2023-2027	1.852	2.524	-6.275	-7.043	Raadsvergadering
					8 november 2022
Ontwikkelingen genomen separate raadsbesluiten	2024	2025	2026	2027	
(2022-0104489) Invoering Opkoopbescherming	-25	-25	-25	-25	6 september 2022
(2022-0162050) Koopovereenkomst watertoren	-165	-165	-165	-165	11 oktober 2022
(2022-0155659) Raadsvoorstel krediet Kiboe-hoeve	-50	-50	-50	-50	22 november 2022
(2022-0159866) Snippergroen	-50	-50	-50	-50	29 november 2022
(2022-0121645) Beleidsplan Gladheidsbestrijding 2022-2027 - Raadsvoorstel	-24	-24	-24	-24	29 november 2022
(2022-0162989) Besluitvorming herijking minimabeleid	-219	-219	-219	-219	29 november 2022
(2022-0145974) Loc. Intgrl. Kind Centr (samenvoeging De Bron en Margriet)	0	-3	-3	-3	29 november 2022
(2022-0091056) aanvulling krediet tbv nieuwbouw en Integraal KindCentrum vorming	-57	-57	-56	-56	29 november 2022
(2022-0178641) Tweede Bestuursrapportage 2022	-25	-25	-25	-25	20 december 2022
(2022-0180403) Vervanging inwerpzulen ondergrondse containers	-82	-82	-82	-82	20 december 2022
(2022-0151336) Kredietaanvraag reconstructie Vliegeniersbuurt	0	0	-17	-17	7 februari 2023
(2022-0088542) Renovatie fontein met beeldgroep rotonde Koninginneweg	-26	-26	-26	-26	7 februari 2023
(2023-0006684) Versterking capaciteit Openbare Orde en Veiligheid	-300	-300	-300	-300	21 maart 2023
(2023-0015743) Mobiel cameratoezicht	-28	-28	-28	-28	21 maart 2023
(2023-0019670) Kredietvrijgave Kadeherstel Veerplein e.o. (Maashaven, Thorhoofd en	0	-60	-60	-60	21 maart 2023
(2022-0182272) Bewegen in de openbare ruimte	-7	-7	-7	-7	4 april 2023
(2023-0010928) Kredietaanvraag reconstructie noordelijk gedeelte Ringdijk	-11	-11	-11	-11	4 april 2023
(2023-0023496) Budgetvrijgave en budgetaanvraag vervanging twee bruggen maaspad	-11	-11	-11	-11	18 april 2023
(2023-0013317) Visie op de openbare ruimte 2023-2032	-175	-175	-175	-175	18 april 2023
Subtotaal genomen separate raadsbesluiten	-1.256	-1.319	-1.335	-1.335	
Geraamd begrotingsresultaat besluitvorming tot en met raadsvergadering 9 mei 2023	596	1.205	-7.610	-8.378	

B: Mutaties gemeentefonds vorige circulaires

In deze paragraaf staan de uitwerkingen van de nog niet eerder in het financiële beeld meegenomen uitkomsten van de september- en decembercirculaire 2022 gemeentefonds.

* € 1.000

Mutaties gemeentefonds vorige circulaires		2024	2025	2026	2027
B1	Doorwerking septembercirculaire 2022	792	910	3.135	714
B2	Doorwerking decembercirculaire 2022	43	43	37	34
Totaal gemeentefonds		835	953	3.172	748

B1-B2 Doorwerking september- en decembercirculaire 2022

Bij de kaderbrief 2023 en begroting 2023 is het uitgangspunt gehanteerd om de stand van de meircirculaire te gebruiken als gefixeerd beeld op de inkomsten gemeentefonds voor het creëren van rust en zekerheid in het begrotingsproces. De uitkomsten van de daaropvolgende circulaires worden meegenomen in de eerstvolgende kadernota waardoor deze nu naar voren komen. Deze gedragslijn zetten we voort in deze kadernota.

In het jaar 2026 heeft het kabinet besloten tot het éénmalig toevoegen van 1 miljard aan het gemeentefonds. Dit in afwachting van de nadere uitkomsten van het uit te voeren onderzoek in de aanpassing financiële verhoudingen tussen rijk en gemeenten die op dit moment tot uitdrukking komt in het bekende "financieel ravijn".

C: Reguliere ontwikkeling inkomsten

In deze paragraaf zijn de ontwikkelingen beschreven rondom de reguliere bijstellingen voor de inkomsten van de jaarlijkse indexaties voor de algemene uitkering en de opbrengst Onroerende zaakbelasting. Daarnaast is een bijstelling van de inkomsten vanuit de areaaluitbreiding door het woningbouwprogramma vermeld.

* € 1.000

Reguliere ontwikkeling inkomsten		2024	2025	2026	2027
C1	Ontwikkeling gemeentefonds prijspeil 2022-2024	4.800	4.900	5.000	5.000
C2	Ontwikkeling gemeentefonds aant. geact. wngbwplnng mrt 2023	290	-50	100	570
C3	Indexatie OZB-opbrengst 5,2% cpi 2021-2023	547	547	547	547
Totaal inkomsten		5.637	5.397	5.647	6.117

C1 Ontwikkeling gemeentefonds prijspeil 2022-2024

De algemene uitkering gemeentefonds is berekend op basis van prijspeil 2023. Het regulier jaarlijks aanpassen van het prijspeil naar het nieuwe begrotingsjaar leidt een aanpassing van de inkomsten. Daarnaast hebben wij voor de jaren 2022 en 2023 nog een aanvullende prijscompensatie verwerkt die in de Voorjaarsnota van het rijk is vermeld op basis van de in maart 2023 gepubliceerde CEP-cijfers van het Centraal Planbureau vanwege actualisatie van de stijgende inflatiepercentages over 2022-2024. Hierbij maakt het rijk gebruik van een gewogen gemiddelde op de percentages van indexen van de volgende componenten loonvoet overheid (60%), prijzen netto materiële consumptie (20%) en prijzen overheidsinvesteringen (20%). In de meicirculaire 2023 zal de definitieve uitwerking bekend zijn over de prijscompensatie in het gemeentefonds en andere ontwikkelingen die tot uitdrukking komen in de meicirculaire.

C2 Ontwikkeling gemeentefonds aantallen

Op basis van de geactualiseerde woningbouwplanning maart 2023 zijn de belangrijkste maatstaven inwoners en woonruimten geactualiseerd. Dit leidt over het algemeen tot een opwaartse bijstelling ten opzichte van de aantallen die waren gebaseerd op de woningbouwplanning van vorig jaar. Als het woningbouwprogramma wordt bijgesteld dan leidt dit in de toekomst tot mutaties in de opbrengst gemeentefonds. Overigens zijn nog niet alle maatstaven geactualiseerd voor 2023 omdat het CBS nog niet alles heeft verwerkt. In de meicirculaire volgt over het algemeen een bijstelling in de maatstaven.

C3 Effect indexering OZB

Jaarlijks bepalen we in de kadernota welke percentages we gebruiken om inkomsten te indexeren. Voor de OZB is dit gebaseerd op een driejaarlijks gemiddelde van de inflatie (de consumenten prijsindex). Dit gemiddelde staat voor 2021-2023 op 5,2%. Indexatie vindt plaats op totaalniveau. Bij de tariefsbepaling zelf wordt rekening gehouden met de waarde van het onroerend goed in onze gemeente. Dit betekent dat een stijging van de waarde van het huis (of daling) vaker een groter effect heeft op het te betalen bedrag dan de voorgestelde indexatie.

D: Reguliere ontwikkeling uitgaven

In deze paragraaf zijn de ontwikkelingen beschreven rondom de reguliere bijstellingen voor de uitgavenbudgetten.

* € 1.000

Reguliere ontwikkeling uitgaven		2024	2025	2026	2027
D1	CAO-lonen 2023: 240 euro per maand + 2 %	-1.350	-1.350	-1.350	-1.350
D2	CAO-lonen 2024 5,2% (loonvoet overheid 2024)	-1.110	-1.110	-1.110	-1.110
D3	Subsidies 2024 7,4% (periode 2022-2024)	-716	-716	-716	-716
D4	Overige budgetten 2024 7,4% (periode 2022-2024)	-1.428	-1.428	-1.428	-1.428
D5	Energie 50%	-500	-500	-500	-500
D6	Ontwikkeling rente geldleningen	pm	pm	pm	pm
Totaal uitgaven		-5.104	-5.104	-5.104	-5.104

D1 Indexatie CAO-lonen 2023

Begin 2023 hebben de VNG en de vakbonden overeenstemming bereikt over een nieuwe CAO die loopt over 2023. Hierbij is afgesproken dat de medewerkers een vast bedrag per maand van € 240 en 2% aan loonstijging ontvangen. In de begroting 2023 was eerder nog geen bedrag voor CAO-mutatie opgenomen in afwachting van definitieve uitkomsten van de af te sluiten CAO waardoor de uitkomsten van de afspraken nu volledig worden verwerkt.

D2 Indexatie CAO-lonen 2024

Binnen Zwijndrecht is stand beleid geweest in het verleden om voor de CAO-lonen pas een bedrag op te nemen als de CAO definitief is afgesloten en niet op voorhand al een inschatting te maken op de mogelijke indexatie. In de toezichtsbrief over de begroting 2023 heeft de provincie echter aangegeven dat bij de volgende kadernota en begroting voor 2024 voortaan de lonen ook vooraf geïndexeerd moeten worden. Achtergrond hierbij is dat aan de inkomstenkant al wel een volledige indexatie naar prijspeil 2024 plaatsvindt. Dat betekent dat ook de uitgavenkant geïndexeerd moet worden om een reëel en realistisch beeld te krijgen. Als we de CEP-cijfers maart 2023 hanteren, is het de verwachting dat de loonvoet overheid uitkomt op 5,2% in 2024.

D3-D4 Indexatie subsidies & overige budgetten

In de kaderbrief 2023 en begroting 2023 zijn de indexaties toegepast op basis van de geactualiseerde cijfers CEP maart 2022. Hierbij is gekeken naar de percentages zoals die toen bekend waren voor 2022 en 2023 en gehanteerd zijn in het gemeentefonds. In maart 2023 heeft het Centraal Planbureau de cijfers geactualiseerd waaruit blijkt dat over 2022-2023 de aanvullende stijging 3,2% bedraagt. Voor 2024 is het percentage 4,2%. Op basis van deze uitgangspunten zouden de subsidies en overige budgetten met 7,4% moeten stijgen.

D5 Energie

In het afgelopen jaar hebben de energieprijzen een forse piek in prijsstijgingen bereikt. Op dit moment is het niveau stabiel op een lagere prijs dan de eerdere pieken. Echter ten opzichte van de niveaus van voor de Oekraïne-oorlog is het nog wel hoger, waarbij het de algemene verwachting is dat tijd van de prijzen uit het verleden achter ons ligt. Op basis van de huidige contracten leidt dit tot aanpassing van de energiebudgetten met circa 50%. De ontwikkelingen op de energiemarkt volgen we uiteraard op de voet. Bij het opstellen van de begroting bekijken we de stand van zaken op het actuele prijsniveau en mogelijke verdere prijsdalingen.

D6 Ontwikkelingen rente geldleningen

In het afgelopen jaar hebben de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt een stijgende rente laten zien. Dit als gevolg van de stijgende inflatie en het rentebeleid van de Europese Centrale Bank om deze inflatie te beteugelen. De laatste maanden beweegt de lange rente zich zijwaarts rond het niveau dat we vorig jaar in de begroting hebben verwerkt.

De hoogte van het investeringsprogramma en de grondexploitaties en de aflossingen van de bestaande geldleningen beïnvloeden voornamelijk de financieringsbehoefte van Zwijndrecht. Een reële en haalbare planning van de benodigde bedragen de komende jaren maakt dat nauwkeuriger kan worden ingespeeld op de mogelijkheden die de huidige markt biedt.

Afhankelijk van de actualisatie van het IP zou het kunnen zijn dat rentekosten stijgen t.o.v. de huidige rekenrente van 1,5% en de opgenomen budgetten voor de rentekosten. Nadere uitwerking vindt plaats in de begroting 2024-2027.

E: Toelichting Verbonden partijen

In deze paragraaf zijn zowel de nominale ontwikkelingen als de mogelijke groei-ontwikkelingen van de verbonden partijen opgenomen.

* € 1.000

Verbonden partijen		2024	2025	2026	2027
E1	GR Sociaal / inhoudelijke regelingen en apparaatskosten	-3.370	-3.370	-3.370	-3.370
E2	Drechtwerk (= onderdeel GRS bij E1)	0	0	0	0
E3	Serviceorganisatie Jeugd	-3.763	-3.763	-3.763	-3.763
E4	Dienst Gezondheid en Jeugd	-337	-337	-337	-337
E5	Veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid	-176	-176	-176	-176
E6	Serviceorganisatie Dordrecht	-600	-600	-600	-600
E7	Recreatieschap IJsselmonde	-28	-28	-28	-28
E8	OZHZ: inwonerbijdr. regulier & jaarprogr.	-60	-60	-60	-60
Totaal verbonden partijen		-8.334	-8.334	-8.334	-8.334

E1 en E2 GR Sociaal / inhoudelijke regelingen en apparaatskosten

De concept begroting 2024 leidt tot een hogere bijdrage van € 3.950.000. Hiervan wordt € 1.050.000 gedekt uit een stijging van de BUIG inkomsten, diverse bijdragen van het Rijk voor inburgering en extra budget minimabeleid naar aanleiding van de herijking minimabeleid. Vanaf 2024 wordt de subsidiëring van het SMS Kinderfonds overgedragen aan de gemeenten. Dit betekent dat wij deze bijdrage van € 470.000 apart moeten opnemen in onze begroting. In totaal leidt dit tot een stijging van de lasten met circa € 3.370.000. De [zienswijze GR Sociaal](#) staat op de raadsagenda van 30 mei 2023.

E3 Service Organisatie Jeugd

De kosten stijgen ten opzichte van onze begroting met circa € 4.200.000. De taakstelling van het Rijk in het kader van de Hervormingsagenda van € 500.000 loopt nog door in 2024. Hierdoor stijgen de kosten per saldo met € 3.700.000. Door de verlaging van de begroting 'Top 10 duurste Cliënten' met € 700.000 wordt de raming circa € 3.000.000. De taakstelling van 'Top 10 duurste Cliënten' vindt u terug in paragraaf I Dekkingsvoorstellen diverse sporen. De [zienswijze SOJ](#) staat op de raadsagenda van 30 mei 2023.

E4 Dienst Gezondheid en Jeugd

Het uitgangspunt voor de begroting 2024 is de begroting 2023. Vanwege de inflatie is deze begroting herzien. De herziene begroting 2023 is als uitgangspunt gehanteerd voor de begroting 2024. Vervolgens is de begroting 2024 geïndexeerd volgens de regionale kaders. Dit betekent dat de lonen met 3,9% zijn geïndexeerd en de materiele budgetten met 2,4%. De totale financiële omvang van de indexatie voor gemeenten, en daarmee voorgestelde ophoging van de inwonerbijdrage, bedraagt circa € 2,7 miljoen (2023 en 2024). Voor Zwijndrecht betekent dit een stijging van de bijdrage met € 337.000. De [zienswijze DG&J](#) staat op de raadsagenda van 30 mei 2023.

E5 Veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid

Bij de verhoging van de bijdrage zoals deze bij de ontwerp-begroting 2023 is gevraagd zijn twee posten ten onrechte niet meegenomen; namelijk de stijging van de kapitaallasten nieuwbouw kazerne Papendrecht met € 101.000 en de stijging van de gemiddelde kapitaallasten van het bijgestelde investeringsprogramma met € 161.000. Dit leidt tot een extra bijdrage voor Zwijndrecht van € 26.000. Dit is verwerkt in de ontwerp-begroting 2024 van de VRZHZ. Ook is in lijn met de regionale kaders voor 2024 loon- en prijsindexatie toegepast. In totaal stijgt de bijdrage aan de VRZHZ vanaf 2024 met € 176.000. De [zienswijze VRZH](#) staat op de raadsagenda van 30 mei 2023.

E6 Serviceorganisatie Dordrecht

Het uitgangspunt voor de begroting 2024 is de staande begroting 2023. Vanwege de inflatie is deze begroting herzien. De herziene begroting 2023 is als uitgangspunt gehanteerd voor de begroting 2024. Vervolgens is de begroting 2024 geïndexeerd op basis van de CEP-cijfers uit maart 2023. In de cijfers is geen rekening gehouden met beleidsmutaties. We weten hier meer over als de Servicegemeente de eigen kadernota en begroting heeft gepubliceerd.

E7 Recreatieschap IJsselmonde

De deelnemersbijdrage is conform de gemeenschappelijke regeling het resultaat aan lasten minus de (overige) baten. Het aandeel in het nadelige exploitatiesaldo wordt verdeeld conform de vastgestelde verdeelsleutel naar de betreffende deelnemers. Voor de prijsstijging op de ramingen voor 2024 is een indexatie van 8,4% toegepast. De deelnemersbijdrage is ook met 8,4% geïndexeerd. De deelnemersbijdrage stijgt door de indexatie voor Zwijndrecht met € 28.000 tot € 374.000. [De zienswijze NRIJ](#) staat op de raadsagenda van 30 mei 2023.

E8 Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid

Op basis van de ontwerpbegroting 2024 OZHZ stijgt de inwonerbijdrage met €15.000 en het jaarprogramma met €104.000. Afgezet tegen onze begroting en de toelichting in de voorjaarsbrief 2024 van OZHZ komt dit uit op een stijging van totaal van € 60.000 waarbij rekening is gehouden de effecten met loon- en prijsontwikkeling in 2024, inzet van CDOKE-gelden (capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid) van rijk voor aanpak E-agenda en de offertetaken voor opkoopbescherming en aanpak kantoren energielabel C. De [zienswijze OZHZ](#) staat op de raadsagenda van 30 mei 2023.

F: Incidentele Autonome en onontkoombare ontwikkelingen & claims uit Raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0

In deze paragraaf is aantal onontkoombare ontwikkelingen opgenomen en een aantal inhoudelijke incidentele claims volgend uit het Raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0. Uitgangspunt is dat deze posten *alléén* activiteiten bevatten voor de *opgenomen* jaren. Na afloop van deze tijdsperiode stoppen deze activiteiten en vindt *geen verdere* voortgang plaats. Voor nadere toekomstige uitvoering is dus altijd nadere besluitvorming noodzakelijk.

* € 1.000

INCIDENTEEL Autonome / onontkoombare ontwikkelingen & claims (rpg 2.0)		2024	2025	2026	2027
F1	Bouwen aan vertrouwen	-130	-130	-130	0
F2	Extra kosten verkiezingen 2026 griffie	0	0	-10	0
F3	Evaluatie rekenkamer 2027 griffie	0	0	0	-13
F4	Opgave Duurzaam Zwijndrecht excl. Eventuele dekking rijks gelden	-400	pm	pm	0
F5	Veerkrachtige Lokale Economie	-120	pm	pm	0
F6	Audiovisuele ondersteuning raads- en carrousselvergaderingen	-85	0	0	0
F7	Uitvoeringsplan ruimen begraafplaats Heerjansdam	-46	0	0	0
F8	Civieltechnisch advies expertise	-98	-98	0	0
Totaal autonome / onontkoombare ontwikkelingen & claims (rpg 2.0)		-879	-228	-140	-13

F1 Bouwen aan vertrouwen

Voor het raadsproces rondom Bouwen aan Vertrouwen wordt incidenteel € 30.000 gevraagd voor begeleiding, scholing en bijeenkomsten van de gemeenteraad voor 2024, 2025 en 2026. Tevens wordt incidenteel voor deze jaren € 100.000 gevraagd voor projectondersteuning van het opgave-team Bouwen aan Vertrouwen. Een uitgebreidere toelichting op de opgave Bouwen aan Vertrouwen vindt u onder punt G2. Na afloop van de genoemde tijdsperiode stoppen deze activiteiten en vindt zonder aanvullende besluitvorming geen verdere voortzetting plaats.

F2 Extra kosten verkiezingen 2026 griffie

Dit betreft een correctie van beschikbare budgetten voor alleen 2026. Het budget bleek in 2022 ontoereikend voor de gemaakte kosten. Bijvoorbeeld voor de organisatie van een verkiezingsavond maar ook voor opkomst bevorderende activiteiten.

F3 Evaluatie rekenkamer 2027 griffie

De huidige zittingsperiode van de Rekenkamer is medio 2019 gestart, dit is het 4e jaar. Per 1 januari 2023 is de Wet Versterking Decentrale rekenkamers inwerking getreden. Daarnaast is in de verordening Rekenkamer Zwijndrecht opgenomen dat na de zittingsperiode de rekenkamer geëvalueerd wordt. Vanuit dat perspectief is een evaluatie in 2023 een goed moment. Voor de evaluatie is geen structureel budget opgenomen in de begroting van gemeenteraad en er is geen regulier onderzoeksbudget voor de gemeenteraad beschikbaar. Het volgende moment van de evaluatie zal in 2027 plaatsvinden. De evaluatie wordt door een extern bureau uitgevoerd en de kosten worden geschat op € 12.500. Voor 2023 zijn deze kosten opgenomen in de 1^e Burap, maar met dit voorstel reserveren we budget voor de evaluatie in 2027.

F4 Opgave Duurzaam Zwijndrecht

In 2021 is het programma duurzaamheid vastgesteld. In dit programma is opgenomen hoe wordt gewerkt aan de ambities op het gebied van klimaatadaptatie, de energietransitie en een circulaire economie. Hieraan zijn direct maatregelen gekoppeld. De financiële middelen hiervoor waren tot en met 2023 in de begroting opgenomen. Dit jaar wordt gewerkt aan een nieuw programma duurzaamheid

met nieuwe maatregelen en het voortzetten van succesvol gebleken maatregelen. Tijdens de Oriëntatieavond op 28 maart jl. bent u hierover geïnformeerd. In september 2023 wordt dit nieuwe programma behandeld tijdens een carrousel. Daar zit dan ook een voorstel bij voor financiële middelen. De financiële dekking voor dit programma bestaat uit de middelen die op het moment van lokale besluitvorming worden toegekend en middelen die vanuit het Rijk zijn ontvangen. Na afloop van de genoemde tijdsperiode stoppen deze activiteiten en vindt zonder aanvullende besluitvorming geen verdere voortzetting plaats.

F5 Veerkrachtige lokale economie

In 2023 wordt samen met ondernemers en partners gewerkt aan een economisch programma met bijbehorende uitvoeringsagenda. Nu het economisch beleid op veel vlakken is vastgesteld (o.a. de bedrijventerreinenstrategie en het retail- en horecabeleid) en na onzekere tijden voelt dit jaar als een goed moment om een intensief participatietraject te starten. We werken met elkaar aan een samenhangend economisch programma waarin bedrijfsleven, onderwijs en gemeente, vanuit eigen rollen en verantwoordelijkheden bouwen aan een krachtige Zwijndrechtse economie. Om ook daadwerkelijk uitvoering te kunnen geven en een goede partner te kunnen zijn voor het bedrijfsleven zijn financiële middelen nodig. In juni 2023 staat een oriëntatieavond gepland over dit onderwerp. Besluitvorming over het nieuwe economisch programma en de bijbehorende financiële middelen zal begin 2024 plaatsvinden. Daarom wordt nu aan u voorgesteld om de beschikbaar gestelde middelen voor 2023 ook de komende jaren beschikbaar te stellen. Na besluitvorming kan de begroting daarop worden aangepast. Na afloop van de genoemde tijdsperiode stoppen deze activiteiten en vindt zonder aanvullende besluitvorming geen verdere voortzetting plaats.

F6 Audiovisuele ondersteuning raads- en carrouselvergaderingen

Na de coronaperiode is het digitaal en hybride werken en vergaderen niet meer weg te denken. Om digitaal en hybride te kunnen werken, zijn voor de gemeentelijke organisatie in alle vergaderruimtes installaties uitgebreid en gemoderniseerd. Daarnaast worden de raads- en carrouselvergaderingen van de gemeenteraad live uitgezonden met beeld en geluid. Hiervoor zijn de installaties vernieuwd en gemoderniseerd. Door al deze ontwikkelingen is de behoefte aan (externe) technische en gebruikersondersteuning en daarmee ook de beheerlast toegenomen. Met het voorliggende voorstel worden de hiervoor benodigde middelen in het jaar 2024 aangevraagd. Na afloop van de genoemde tijdsperiode stoppen deze activiteiten en vindt zonder aanvullende besluitvorming geen verdere voortzetting plaats.

F7 Uitvoeringsplan ruimen begraafplaats Heerjansdam

Om ervoor te zorgen dat er ook in 2024 nog kan worden begraven op de begraafplaats in Heerjansdam is het nodig om extra capaciteit te realiseren. Hiervoor heeft een extern onderzoek plaatsgevonden in het eerste kwartaal 2023. De uitkomsten van dit onderzoek laten zien dat er op de bestaande begraafplaats nog een aantal mogelijkheden te realiseren zijn. We houden u hiervan via een raadsinformatiebrief op de hoogte.

Voor het ruimen van de graven waarbij nu een oproep geplaatst is, vragen wij € 46.000 beschikbaar te stellen in 2024. Voor de herinrichting van de grafakkers na ruiming vragen wij tevens € 156.000 investeringsbudget beschikbaar te stellen in 2024. De kapitaallasten hiervan bedragen circa € 18.000 per jaar vanaf 2025. Na afloop van de genoemde tijdsperiode stoppen deze activiteiten en vindt zonder aanvullende besluitvorming geen verdere voortzetting plaats.

F8 Civieltechnisch advies expertise

Het afgelopen jaar hebben we een toenemende druk waargenomen op het investeringsprogramma (riool/infra). Naast de reguliere vervangingsprojecten zien we een toename als gevolg van beleidsambities op gebied van onder andere duurzaamheid (klimaatadaptie en warmtenet), het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan (GVVP) en autonome ontwikkelingen zoals de komst van glasvezel. Door de toenemende hoeveelheid ingrepen in de openbare ruimte en de complexiteit van deze projecten is er ook meer behoefte aan civieltechnische expertise: het adviseren op het gebied van civiele techniek in relatie tot gebiedsontwikkelingsprojecten en andere projecten in de buitenruimte zoals bijvoorbeeld op gebied van het warmtenet, waterhuishouding en bodemdaling. Met het voorliggende voorstel worden de hiervoor benodigde middelen in het jaar 2024 en 2025 aangevraagd. Na afloop van de genoemde tijdsperiode stoppen deze activiteiten en vindt zonder aanvullende besluitvorming geen verdere voortzetting plaats.

G: Structurele Autonome en onontkoombare ontwikkelingen & claims Raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0

In deze paragraaf is aantal onontkoombare ontwikkelingen opgenomen en een aantal inhoudelijke structurele claims volgend uit het Raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0.

* € 1.000

STRUCTUREEL Autonome / onontkoombare ontwikkelingen & claims (rpg 2.0)		2024	2025	2026	2027
G1	Regionale bijdrage verhoging aan Zorg- en veiligheidshuis	-31	-31	-31	-31
G2	Bouwen aan vertrouwen	-200	-294	-294	-294
G3	Kabinetszaken: ontmoeten en representatie	-100	-100	-100	-100
G4	Dementievriendelijke gemeente (motie raad)	-40	-40	-40	-40
G5	Flexibel inhuurbudget griffie	-30	-30	-30	-30
G6	Formatie-uitbreiding griffie	-153	-153	-153	-153
G7	Extra kosten horeca/bijzondere vergaderingen griffie	-10	-10	-10	-10
G8	Uitbreiding aantal raadsleden a.g.v. groei boven 45.000 inwoners 2026	0	0	-30	-38
G9	Meerjarenonderhoudsprogramma gebied Hooge Nesse	-33	-33	-33	-33
G10	Parkeren en vervoer toegenomen werklast	-98	-98	-98	-98
G11	Communicatie B&W en raad	-190	-190	-190	-190
Totaal autonome / onontkoombare ontwikkelingen & claims (rpg 2.0)		-885	-979	-1.009	-1.017

G1 Regionale bijdrage verhoging aan het Zorg- en veiligheidshuis

De Zorg- en Veiligheidshuizen voeren taken uit die aan de gemeenten zijn toebedeeld. Zij bieden een netwerk waar gemeenten, justitiële organisaties en zorgorganisaties zware complexe casuïstiek kunnen voorleggen onder procesregie van het Zorg- en Veiligheidshuis. Deze casuïstiek is altijd domein overstijgend en omvat zorgverlening, bestuursrecht en strafrecht. De omgeving waarin het Zorg- en Veiligheidshuis ZHZ werkt is de laatste jaren flink in beweging. Gemeenten hebben nieuwe taken gekregen in het sociaal domein op het vlak van huiselijk geweld en kindermishandeling (Veilig Thuis), jeugdhulp, passend onderwijs, participatie, werk- en inkomen, WMO-voorzieningen, geestelijke gezondheidszorg en beschermd wonen.

In verband met deze ontwikkelingen wordt de inwonerbijdrage voor het Zorg- en Veiligheidshuis Zuid-Holland Zuid met ingang van 2024 verhoogd naar € 1,33 per inwoner (dit was € 0,64). Met deze verhoging kan het Zorg- en Veiligheidshuis verder professionaliseren en aansluiten bij de uitbreiding van de werkzaamheden.

G2 bouwen aan vertrouwen

Voor de startfase van de opgave 'Bouwen aan vertrouwen' is via de begroting € 185.000 beschikbaar gesteld voor het uitvoeringsjaar 2023. Voor de jaren erna zijn in de begroting 'pro memorie posten' opgenomen omdat nog niet kon worden ingeschat welke middelen nodig zijn voor de periode na 2023. Niet alles wat we doen of gaan doen kost extra geld, maar om echt stappen te zetten op het gebied van responsiviteit en verbetering van onze communicatie en om de ambities waar te kunnen maken is de aanschaf van instrumenten en de inzet van extra formatie noodzakelijk. Inmiddels zijn verschillende projecten en activiteiten gestart en wordt duidelijk welke investeringen noodzakelijk zijn de komende jaren. Het betreft deels personele lasten en deels kosten voor de uitvoering van activiteiten en projecten. Het betreft structurele kosten ter hoogte van € 200.000 in 2024 en € 294.000 vanaf 2025. Het gaat daarbij onder andere om:

- Structurele inzet samenwerkingspartners in de loketfunctie van het gemeentehuis;
- Structurele inzet van gastheerschap/ gastvrouwschap in de loketfunctie van het gemeentehuis;

- Uitvoering van de sociale mediastrategie waarmee we meer op berichten op sociale media kunnen reageren;
- Structureel budget voor wijkplatforms in alle wijken van Zwijndrecht.

G3 Kabinetszaken: ontmoeten en representatie

In de afgelopen twee jaar is een nieuwe basis gelegd voor de kabinetstaken, representatie en ontmoetingen in Zwijndrecht. Het aantal activiteiten is uitgebreid en de activiteiten zijn groter en duurder geworden. Denk hierbij aan de nieuwe invulling van:

- De open monumentendag die is gekoppeld aan het verwelkomen van nieuwe inwoners in Zwijndrecht;
- De nieuwjaarsbijeenkomst nieuwe stijl voor inwoners en maatschappelijke partners;
- Bijeenkomsten in en rondom tentoonstellingen in de tentoonstellingsruimte (KunZt) gekoppeld aan maatschappelijke vraagstukken (Dementievriendelijke gemeente, eenzaamheid);
- Koningsdag, 4- en 5- mei vieringen en Veteranendag.

Deze aanpak en uitvoering is volledig in lijn met de uitgangspunten die college en raad hebben genoemd in het "Plan van aanpak Bouwen aan Vertrouwen". We zijn inmiddels zo succesvol dat er bij de organisatie steeds meer aanvullende vragen en wensen worden neergelegd. Het gaat daarbij om zowel vragen vanuit het gemeentebestuur als vanuit de organisatie voor de ondersteuning van activiteiten en het invullen van evenementen en participatieprocessen met inwoners. Dit levert zowel in het aantal beschikbare uren als in de beschikbare middelen problemen op. Om de ingezette koers van de afgelopen twee jaar te kunnen bestendigen wordt in de kadernota gevraagd om structurele verhoging van het budget ter hoogte van € 100.000 die voor een deel bestaat uit kosten voor activiteiten en voor een deel voor de inzet van extra capaciteit.

G4 Dementievriendelijke gemeente (motie raad)

Bij de begrotingsbehandeling op 8 november 2022 is de motie "Dementievriendelijke gemeente" (22T35) aangenomen. Hierin heeft de raad opgeroepen om in samenwerking met de werkgroep dementievriendelijke gemeente die in Zwijndrecht actief is intensiever vorm en inhoud te geven aan Zwijndrecht als dementievriendelijke gemeente. De werkgroep heeft een advies opgesteld op basis waarvan zij denken dat met ingang van 2024 uitvoering kan worden gegeven aan de motie. Mede op basis daarvan wordt voorgesteld een structureel bedrag van € 40.000 op te nemen in de begroting voor:

- De inzet van een aandachtfunctionaris dementievriendelijke gemeente voor het organiseren en aanjagen van activiteiten. Deze functionaris staat in nauw contact met de inwoners van Zwijndrecht en hun mantelzorgers, organisaties en samenwerkingspartners. De werkgroep volgt daarmee de aanbevelingen van Stichting Alzheimer Nederland en signalen van lokale partners op het gebied van Diensten Wonen met Zorg (DWZ) op.
- Het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten over dementie aan alle inwoners van Zwijndrecht door middel van workshops "dementie in je buurt". Door middel van voorlichtingsbijeenkomsten en workshops werken we aan bewustwording bij inwoners en vroegtijdig herkennen van signalen van dementie.

- Een onderzoek naar de haalbaarheid van een Odensehuis in Zwijndrecht. In een Odensehuis wordt een plek geboden voor verschillende doelgroepen voor lotgenotencontact en dagbesteding.

G5 Flexibel inhuurbudget Griffie

Door het beschikbaar stellen van flexibel inhuurbudget kan de griffie bij pieken in gevraagde dienstverlening naar eigen inzicht en tijdelijk extra capaciteit inregelen.

G6 Formatie uitbreiding Griffie

De trend van de afgelopen jaren zet steeds meer door: voor een versteviging van de positie van de gemeenteraad moet er geïnvesteerd worden in de griffies. De capaciteit van de griffies is minder snel meegegroeid ten opzichte van de toenemende complexiteit van het raadswerk. Landelijke ontwikkelingen zoals nieuwe wetgeving spelen hierbij een rol. In februari 2023 is tijdens een bijeenkomst gesproken over het werkgeverschap van de griffie. Na die bijeenkomst is door de werkgeverscommissie gekeken naar wat er nodig is om de griffie te versterken. In het memo van de werkgeverscommissie aan de gemeenteraad is dit voorstel nader toegelicht.

Met het voorstel wordt beoogd om de capaciteit van de griffie te versterken zodat de bezetting van de griffie versterkt wordt op diverse momenten in de week, de extra werkzaamheden voor de griffie met het nieuwe AV systeem kunnen worden opgevangen en de archivering van de raadsstukken professioneler kan worden ingericht. Daarnaast geeft het voorstel invulling aan de ambities van de gemeenteraad rondom bouwen aan vertrouwen door communicatiecapaciteit en expertise toe te voegen aan de griffie.

Ook geeft het memo van de werkgeverscommissie inzicht in een groeimodel om de griffie meer in lijn te brengen met de ideale omvang van de griffie (cf. de beslisboom Vereniging van Raadsleden). Dit voorstel is financieel niet verwerkt in de voorliggende Kadernota maar kan onderdeel zijn van een terugkerende herijking van de capaciteit van de griffie.

G7 Extra kosten horeca/bijzondere vergaderingen griffie

Op dit moment is er geen budget voor het vergaderen op een externe locatie en eventuele inhuur Audiovisuele Ondersteuning bij bijzondere vergaderingen (bijvoorbeeld met bewoners). De kosten hiervan worden geschat op € 7.500.

G8 uitbreiding aantal raadsleden

Volgens de gemeentewet is het aantal raadsleden gekoppeld aan het inwoneraantal van de gemeente per 1 januari van het verkiezingsjaar. Nu Zwijndrecht inmiddels meer dan 45.000 inwoners heeft zal de gemeenteraad vanaf 2026 bestaan uit twee extra raadsleden.

G9 Meerjarenonderhoudsprogramma gebied Hooge Nesse

Het onderhoud op de Hooge Nesse – Veerplaat wordt door verschillende partijen uitgevoerd: Staatsbosbeheer, Stichting Natuur en Landschap Zwijndrechtse Waard (SNLZW), Leerwerkbedrijf Zwijndrecht Werkt (LZW) en Fitmakers. Dit onderhoud heeft tot doel het in stand houden van de diverse recreatieve voorzieningen en natuurelementen die zijn aangelegd. In 2021 stelde u bij het vaststellen van het activiteitenprogramma Hooge Nesse ook de onderhoudsbudgetten vast tot en met 2023. Voor de komende jaren is er geen onderhoudsbudget meer begroot voor SNLZW, LZW en Fitmakers. Het onderhoud dat zij uitvoeren is echter enorm van toegevoegde waarde voor het gebied bovenop

het onderhoud dat Staatsbosbeheer uitvoert én het heeft een maatschappelijke meerwaarde. We vragen u daarom voor de komende vier jaar opnieuw €33.100 beschikbaar te stellen, zodat deze partijen hun onderhoud kunnen uitvoeren. Daarnaast is in dit bedrag €1.000 opgenomen om de erfpacht aan NRIJ te betalen voor twee percelen die in gebruik zijn als uitkijkpunt en opslagplaats.

G10 Toegenomen werklast parkeren en verkeer

Binnen het team Beheer Openbare Ruimte is een pijler die zich bezighoudt met parkeer- en verkeersvraagstukken. Het zwaartepunt van de (reguliere) werkzaamheden ligt op het gebied van advisering en beoordeling/toetsing. De scope van de adviestaken is breed; het behelst alles tussen het uitvoeren van parkeerregulering tot aan het uitwerken van creatieve oplossingen voor een efficiënte inrichting van de openbare ruimte.

De afgelopen twee jaar is er een toenemende vraag op het gebied van verkeersbesluiten en advisering ten behoeve van gebiedsontwikkelingsprojecten. De oorzaken zijn te vinden in de vergrijzing, het langer zelfstandig thuis wonen en de ambitie van de gemeente Zwijndrecht om van een beheergemeente op te schuiven naar een ontwikkelgemeente. Hiernaast is er een toenemende vraag van verkeersbesluiten door grootschalige projecten zoals de aanleg van glasvezel en in de nabije toekomst de aanleg van een warmtenet.

Binnen de pijler parkeren en verkeer zijn twee medewerkers in vaste dienst beschikbaar voor alle voorgenoemde werkzaamheden. Voor de zware en complexe adviestrajecten wordt in de huidige situatie ingehuurd via het samenwerkingsverband Drechtsteden (veertig uur per week). Deze adviestrajecten hebben een structureel karakter. Gelet op de voorgenoemde trends ligt het in de lijn der verwachting dat de zware en complexe adviestrajecten in de toekomst verder zullen toenemen.

Het structureel capaciteit inkopen via het samenwerkingsverband Drechtsteden is een kostbare exercitie. Daarbij is aangegeven dat er vanaf het derde kwartaal 2023 geen capaciteit meer beschikbaar is voor de gemeente Zwijndrecht. Hetgeen leidt tot een knelpunt binnen de capaciteitsplanning van de pijler parkeren en verkeer. Gelet op het voorgenoemde wordt u geadviseerd om de capaciteit binnen de pijler parkeren en verkeer met één medewerker uit te breiden.

G11 Communicatie B&W en raad

De afgelopen raadsperiode 2018-2022 is de benodigde communicatie inzet afgestemd op en gericht naar de uitvoering van de ambities uit het raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 1.0. De komende bestuursperiode(n) wordt het raadsprogramma met gelijke -dan wel verhoogde- ambities met volle vaart voortgezet. Wij stellen u dan ook voor de inzet van communicatie op het huidige niveau structureel te continueren.

H: Doorwerking kapitaallasten 2023-2027

In deze paragraaf wordt de technische actualisatie van de kapitaallasten weergegeven volgend uit de mutaties in het gemeentelijke Investeringsplan die bij de 2^e Burap 2022 en de Jaarrekening 2022 tot uitdrukking zijn gekomen. Daarnaast zijn de gevolgen voor de kapitaallasten van een aantal claims weergegeven.

* € 1.000

Doorwerking actualisatie kapitaallasten		2024	2025	2026	2027
H1	Act. kaplstn. Invest. gemeentebreed (n.a.v. 2e burap 2022 en Jrk 2022)	-105	-250	-130	95
H2	Claim: Herinrichten begraafplaats Heerjansdam in 2024	0	-18	-18	-18
H3	Claim: Actualisatie investeringen Stationskwartier infra en riolering	0	0	-40	-40
H4	Claim: Verv. ICT-devices i.v.m. thuiswerken en raadsleden in 2026	0	0	0	-40
H5	Vervallen ontrr. reserve Afschrijving door (nog) geen verkoop Loveld	-137	-132	-128	-120
Totaal actualisatie kapitaallasten		-242	-400	-316	-123

H1 Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten van het gemeentebrede investeringsprogramma zijn geactualiseerd op basis van de mutaties uit de 2^e Burap 2022 en de jaarrekening 2022. De mutaties leiden tot technisch administratieve bijstellingen als gevolg van verschuivingen in de tijd.

H2 Claim: herinrichten begraafplaats Heerjansdam in 2024

Voor de begraafplaats Heerjansdam is in het verleden gekozen voor een actief ruimingsbeleid om voldoende begraafcapaciteit te blijven behouden. Eind 2022 zijn er bij diverse graven op de begraafplaats in Heerjansdam nog oproepen geplaatst. Deze oproepen blijven één jaar bij een graf aanwezig, pas daarna mag een graf worden teruggenomen. Door deze inzet komen er mogelijk nog een aantal graven beschikbaar waardoor extra begraafcapaciteit ontstaat. Voor het herinrichten van de graven waarbij nu een oproep is geplaatst is een bedrag van € 156.000 gemoeid. Afhankelijk van het aantal begrafenissen kunnen we hier drie tot vier jaar mee vooruit. Zie ook claim F7 voor het exploitatiedeel voor het ruimen van de huidige graven.

H3 Claim: actualisatie investeringen Stationskwartier infra en riolering

De uitvoering van deze kredieten zijn gekoppeld aan de herontwikkeling van de Indische Buurt fase 2. In de huidige planning is voorzien dat de werkzaamheden in 2024 starten. De eerder opgenomen kredieten voor 2023 verschuiven naar 2024 en verder. Daarnaast zijn de kredieten bijgesteld naar het huidige prijspeil en is door verdere ontwikkelingen een beter zicht gekomen op de scope die in de projecten worden meegenomen. Deze ontwikkelingen leiden tot een totaal aanvullend krediet van circa € 2,3 miljoen. Dit leidt tot circa € 92.500 aanvullende kapitaallasten waarbij € 40.000 voor het infradeel vanaf 2026 ten laste van het geraamd resultaat wordt gebracht en voor het restant vindt verrekening plaats met de voorziening riolering.

H4 Claim: vervanging ICT-devices i.v.m. thuiswerken en raadsleden in 2026

Voor de jaren 2026 en 2027 zijn ook kredieten opgevoerd voor de ICT-devices (laptops, I-pads, telefoon) voor thuiswerken. Om met Microsoft 365 te kunnen werken, zijn in 2022 en 2023 de devices vervangen. De devices worden in 4 jaar afgeschreven. Dit betekent dat in 2026 en 2027 de volgende ronde zal zijn van vervanging. Daarnaast zullen raadsleden ook in 2026, na de verkiezingen, nieuwe devices ontvangen. Wij schatten dat hiervoor in 2026 € 150.000 en in 2027 € 125.000 benodigd zal zijn.

H5 Vervallen onttrekking aan reserve Afschrijving door (nog) geen verkoop Loveld

In 2022 was het voornemen om van de netto-verkoopopbrengst van het terrein Loveld een deel te storten in de reserve Afschrijving om via die weg voor diverse bestaande activa in de begroting voor de komende jaren de afschrijvingslasten te kunnen dekken. De verkoop heeft (nog) niet plaatsgevonden waardoor ook de benodigde middelen (nog) niet in de reserve Afschrijving beschikbaar zijn om te onttrekken.

I: Dekkingsvoorstellen diverse sporen

In deze paragraaf zijn de diverse sporen opgenomen waarin maatregelen en al ondernomen acties worden weergegeven ter dekking van het hiervoor geraamd resultaat.

* € 1.000

Dekkingsvoorstellen uit de sporen		2024	2025	2026	2027
Spoor 1	Lagere kapitaallasten realistisch ramen IP infra en Onderwijshuisvesting	300	450	150	150
Spoor 2	Service organisatie Jeugd eigen aannames	700	700	700	700
Spoor 2	Beschermd wonen	1.000	750	500	250
Spoor 2	Gemeenschappelijke regeling Sociaal	500	500	500	500
Spoor 2	Dekking uit best. expl.budg en res. Taakmut. gemfnds voor GRS en SOJ	369	269	269	269
Wisselspoor	Subsidies alleen gebaseerd op CEP-indexatie 2024	310	310	310	310
Wisselspoor	Overige budgetten alleen gebaseerd op CEP-indexatie 2024	618	618	618	618
Wisselspoor	Loonkostenindexatie gebaseerd op aangepast percentage van 3,5%	363	363	363	363
Wisselspoor	Bouwleges	750	500	0	0
Wisselspoor	Voorjaarsnota 2023 Kabinet, extra storting in gemeentefonds 2027	0	0	0	2.500
Wisselspoor	Voorjaarsnota 2023 Kabinet, Prijsbijst. DU Participatie in Alg. uitk.	200	200	200	200
Spoor 3	Dekking incidentele claims uit Algemene reserve	0	0	0	0
Bijsturingsmaatregelen		5.109	4.659	3.609	5.859

Spoor 1 Realistisch ramen gemeentelijk investeringsprogramma

Onderstaande tekst komt overeen met de tekst uit de 1^e Bestuursrapportage 2023 waar in dat document de eigenlijke nadruk ligt op 2023 en voor de Kadernota de periode vanaf 2024 van belang is.

In dit hoofdstuk geven wij een overzicht op programmaniveau en een specificatie per project van de bijbehorende investeringsbudgetten voor de periode 2023-2027. We geven bewust een meerjarig beeld, omdat de mutaties in de 1^e Bestuursrapportage groter zijn dan de raad wellicht gewend was. Dit heeft deels te maken met algemene prijs- en marktontwikkelingen, maar ook alles met het verbeteren van ons proces van begroten. Met het vaststellen van dit document geeft u uw goedkeuring aan alle in de tabel opgenomen mutaties voor 2023 en verdere jaren.

De gemeentelijke investeringen zijn van groot belang voor Zwijndrecht. Het bepaalt het fysieke uiterlijk van de stad. Gaten in de weg, riolen die verstoppert en (school)gebouwen die in verval zijn: het is de gemeentelijke (zorg)plicht naar de samenleving om dit te voorkomen. Daarbij wordt erkend en nogmaals benadrukt dat het mooier maken van Zwijndrecht en mooi houden ook een grote (beheer)opgave is, zeker in de komende jaren.

De gemeentelijke investeringen die hiervoor nodig zijn, leggen dan ook een groeiend beslag op de gemeentelijke middelen. Dit heeft deels te maken met de grote vervangingsopgave (Zwijndrecht is grotendeels in de jaren 60 tot 70 gerealiseerd) maar ook met een stevige ambitie gerelateerd aan het raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0. De afgelopen jaren is een terugkerend fenomeen dat de uitvoeringsplanning van de investeringsprojecten bijgesteld moet worden. Dit heeft dan tot gevolg dat hierdoor een "boeggolf" ontstaat waarbij investeringen wel financieel worden gepland, maar in de praktijk vertragen en doorschuiven naar de toekomst. Hierdoor wordt een relatief groot beslag gedaan op de beschikbare investeringsmiddelen. Met ingang van de 1^e Bestuursrapportage 2023 stellen we dan ook voor scherper de lijn in te zetten om alleen dat te begroten wat we verwachten uit te kunnen voeren op totaalniveau. Dit noemen we realistischer begroten.

Waarom is er nou regelmatig sprake van wijzigingen in de plannen op projectniveau? We noemen een aantal belangrijke facetten die (gedeeltelijk) buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen, maar wel van invloed zijn op het tempo van uitvoering:

- werkzaamheden door externen (aannemers, etc.) met een eigen planning;

- participatietrajecten (overleg met betrokkenen, zoals bewoners);
- weersomstandigheden, archeologische invloeden, ecologische/flora en fauna;
- toenemende complexiteit en verwerken van beleidswijzigingen
- situatie in de ondergrond (kabels, leidingen, verzakkingen, etc.);
- niet uit kunnen voeren in een bepaalde periode (bijvoorbeeld oktober-april aan de dijken, op last van het waterschap);
- afstemming en verbanden tussen (deel)projecten;
- huidige situatie op de krappe arbeidsmarkt die van invloed is op zowel de interne als externe personele inzetbaarheid zowel in kwantiteit als in vakkennis en ervaring;
- de stikstofproblematiek die leidt tot vertraging door latere of geen afgifte van vergunningen.
- afhankelijkheid van ontwikkeling naast het reguliere investeringsprogramma zoals bijvoorbeeld de aanleg van het warmtenet. De gebieden waar het warmtenet komt en de gemeente de buitenruimte opknapt, zijn in beeld. We pakken deze projecten zoveel mogelijk gelijk op, maar daardoor neemt de afhankelijkheid toe.

Wat is concreet de wijziging?

We handhaven onze *inhoudelijke* ambities, maar sturen op een logischere spreiding in de tijd. In financiële zin betekent dit dat er voor IP infra-riool met jaarschijven van circa € 15 miljoen zal worden gewerkt. Let wel dit is exclusief de IP-werkzaamheden gerelateerd aan GREX projecten en specifiek het Stationskwartier en de projecten voor de waterhuishouding. (waterbergingen). Voor onderwijs-huisvesting gaan we uit van één school per jaar in zowel het bestaande onderwijshuisvestingsbeleid als wel in het nieuwe op te stellen en te besluiten plan (vanaf 2024).

Het voorstel in de 1e Bestuursrapportage 2023 is dan ook om de budgetten voor uitgaven op investeringen 2023 per saldo te verlagen met circa € 25,6 miljoen naar € 32,8 miljoen en te faseren naar de jaren 2024-2027. Zo sluiten onze huidige uitvoeringskracht en het beslag op de schaarse financiële middelen naar verwachting beter op elkaar aan.

Overzicht op programmaniveau

De voorgestelde mutaties in deze BURAP leiden tot het volgende investeringsvolume per programma en per jaar voor de periode 2023-2027:

Investerings per programma:	2023	2023	2023	2024	2024	2024	2025	2025	2025	2026	2026	2026	2027	2027	2027
	oud	mutatie	nieuw	oud	mutatie	nieuw	oud	mutatie	nieuw	oud	mutatie	nieuw	oud	mutatie	nieuw
1 - Wonen, bouwen en wooncarrière	21.212	-10.904	10.308	6.034	4.868	10.902	810	6.577	7.388	-	-	-	-	-	-
4 - Veiligheid en leefomgeving	35.871	-14.522	21.349	20.107	1.802	21.910	16.709	1.573	18.282	16.213	180	16.393	-	-	16.439
8 - Overhead	1.409	-199	1.210	267	307	574	192	-62	130	148	170	317	-	-	182
Totaal	58.492	-25.625	32.868	26.408	6.978	33.386	17.712	8.088	25.800	16.360	350	16.710	-	-	16.621

* € 1.000

Hieronder geven we per investeringssoort een nadere toelichting op de opgenomen mutaties.

Overzicht op investering naar soort

Met ingang van de begroting 2021 geven we een overzicht van de investeringen per programma én ingedeeld naar de grootste inhoudelijke opgaven.

Investerings naar soort	2023	2023	2023	2024	2024	2024	2025	2025	2025	2026	2026	2026	2027	2027	2027	Totale	
	oud	mutatie	nieuw	oud	mutatie	nieuw	oud	mutatie	nieuw	oud	mutatie	nieuw	oud	mutatie	nieuw	mutatie	
Riolering en infra: algemene vervanging	19.640	-11.780	7.859	15.459	-1.068	14.391	14.919	81	15.000	15.074	-74	15.000	-	-	15.000	15.000	2.159
Riolering en infra: Veerplein	7.749	-609	7.141	-	609	609	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0
Riolering en infra: Stationskwartier	1.156	-1.156	-	2.831	1.366	4.197	958	1.372	2.330	300	137	437	-	-	594	594	2.313
Gemeentelijk vastgoed: zwembad	200	-	200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gemeentelijk vastgoed: Kiboehoeve	3.532	-	3.532	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gemeentelijk vastgoed: binneport	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gemeentelijk vastgoed: begraafplaatsen	916	-357	559	-	513	513	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	156
Onderwijsgebouwen	18.608	-10.353	8.256	5.524	4.317	9.842	-	6.577	6.577	-	-	-	-	-	-	-	542
Buizenport	2.404	-551	1.853	510	551	1.060	810	-	810	-	-	-	-	-	-	-	-0
Groen en spelen	1.575	-357	1.217	1.258	120	1.378	572	120	692	572	117	689	-	-	575	575	575
Verkeer	631	-263	368	559	263	821	260	-	260	267	-	267	-	-	270	270	270
Overig	2.082	-199	1.883	267	307	574	192	-62	130	148	170	317	-	-	182	182	397
Totaal	58.492	-25.625	32.868	26.408	6.978	33.386	17.712	8.088	25.800	16.360	350	16.710	-	-	16.621	16.621	6.411

* € 1.000

Riolering en infra algemene vervanging en Veerplein

In de afgelopen jaren is al vaker gemeld dat gezien de staat en leeftijd van de openbare ruimte voor infra en riolering een technische vervangingsgolf is gestart die ook de komende jaren nog een intensievere en stevigere inzet zal vergen. Echter we zien ook in de afgelopen jaren dat de daadwerkelijke uitvoerbaarheid door de genoemde factoren in de inleiding complex is en zorgt voor de nodige vertraging. Ook zijn de verbanden tussen de verschillende projecten in de samenhang in onze infrastructuur van invloed op fasering en uitvoerbaarheid. Bij de planning en fasering dient goed afgestemd te worden en rekening gehouden te worden met de raakvlakken tussen GREX en IP projecten. Daarnaast leidt de aanvullende inbedding van duurzaamheids- en klimaatadaptatie-aspecten tot effecten in de voorbereidingen en uitvoering van projecten. Dit alles heeft als gevolg tot het ontstaan van een (financiële) boeg golf van steeds doorschuivende investeringen.

Om die reden is er scherp gekeken naar de realistische uitvoerbaarheid van de opgenomen investeringsbudgetten voor de infra- en rioleringsprojecten. We handhaven hierbij onze *inhoudelijke* ambities die daardoor meer in de tijd worden gespreid. Dit om zowel een realistischer uitvoeringsplanning als een realistischer beslag op de schaarse financiële middelen te bewerkstelligen. Gelet op de bestedingen in de afgelopen jaren (gemiddeld € 10 miljoen per jaar en in 2022 circa € 13 miljoen) is de uitkomst dat de investeringen voor infra- en riolering én Veerplein *financieel* worden geraamd op gemiddeld € 15 miljoen per jaar. In de laatste drie jaar is een stijgende lijn ingezet in de uitvoering die we graag willen doorzetten.

De opdracht voor het IP-programma is dus de nu nog begrote vervangingsgolf meer in de tijd uit te vlakken, op basis van de verwachte werkelijke uitvoeringscapaciteit in dit jaar en komende jaren. Voor de volledigheid: We blijven vanuit technische noodzaak plannen en prioriteren. Vervolgens gaan we, met het oog op de beschikbare uitvoeringscapaciteit plannen en faseren. Dit leidt noodzakelijkerwijs wel tot het maken van afgewogen keuzes.

We ramen hierbij dus strak aan de wind net zoals in de exploitatie waarbij het gemeentebestuur rekening moet houden met een aantal aspecten:

- Als de uitvoering vertraagt, *kan* dit leiden tot incidentele aanvullende onderhoudskosten in de exploitatie of *mogelijke* calamiteiten die kunnen ontstaan. In dat geval zal aanvullend budget gevraagd worden. Er dient altijd genoeg budget te zijn voor dat wat echt *moet*.
- Uitvoering van individuele projecten is afhankelijk van veel factoren waarbij het ene project vertraagt en het andere juist versnelt of uit de aanbestedingen blijkt dat deze iets duurder of juist goedkoper wordt. Het flexibel hiermee omgaan *binnen* het jaarlijkse totale investeringsplafond van € 15 miljoen is van belang om zo efficiënt en effectief in de prioriteitstelling in de uitvoeringscapaciteit en met de financiële middelen om te kunnen gaan.
- De uitputting kan boven het plafond van € 15 miljoen uitkomen door zowel versnelde uitvoering als prijsstijgingen bij aanbestedingen waardoor tussentijdse aanvraag voor aanvullende middelen noodzakelijk is om uitvoering van de inhoudelijke plannen voort te zetten.
- Projecten zijn niet altijd "te knippen" in verschillende deelprojecten als dit in de schaalvoor-delen van projectuitvoering niet logisch is. Het is bijvoorbeeld niet bedrijfsmatig de kade bij het Veerplein in deelprojecten te knippen en separaat uit te voeren om binnen de beschikbaar te stellen jaarkredieten te blijven. Enige flexibiliteit voor schuiven tussen jaarschijven daarin is noodzakelijk.
- Over bovenstaande punten moeten de afspraken tussen raad en college vastgelegd worden in de (nieuwe) financiële verordening: hierbij denken wij aan werken met goedkeuring op een jaarprogramma met een bevoegdheid om af te wijken binnen het aan het programma totaal beschikbaar gestelde krediet. Denk hierbij aan afwijkende aanbestedingsresultaten, uiteraard binnen nader met u te bepalen bandbreedtes.

- In de periodieke bestuursrapportages houden we u op de hoogte van de hiervoor beschreven ontwikkelingen en de voortgang.

Aanvullende kredieten en toevoegen jaarschijf 2027

Voor 2027 is de nieuwe jaarschijf toegevoegd waarbij deze ook is gemaximeerd op € 15 miljoen. Over de gehele periode 2023-2027 is de bijraming voor infra en riolering circa € 2,2 miljoen, waarbij dus ook de nieuwe jaarschijf 2027 is opgenomen. Hierdoor kan worden gesteld dat door de fasering van de kredieten in de tijd via het investeringsplafond minder financieel beslag wordt gedaan dan bij het ramen gebaseerd op de technische inventarisatie van vervangingen.

Actualisatie investeringen Stationskwartier infra en riolering

De uitvoering van deze kredieten zijn gekoppeld aan de herontwikkeling van de Indische Buurt fase 2. In de huidige planning is voorzien dat de werkzaamheden in 2024 starten. De eerder opgenomen kredieten voor 2023 verschuiven naar 2024 en verder. Daarnaast zijn de kredieten bijgesteld naar het huidige prijspeil en is door verdere ontwikkelingen een beter zicht gekomen op de scope die in de projecten worden meegenomen. Deze ontwikkelingen leiden tot een totaal aanvullend krediet van circa € 2,3 miljoen. Dit leidt tot circa € 92.500 aanvullende kapitaallasten waarbij € 40.000 voor het infradeel vanaf 2026 ten laste van het geraamd resultaat wordt gebracht en voor het restant vindt verrekening plaats met de voorziening riolering.

Gemeentelijk vastgoed: begraafplaatsen

Het aanleggen van het parkgroen en het herinrichten kan dit jaar niet op alle begraafplaatsen volledig plaatsvinden. Pas als graven zijn ontruimd en nieuwe grafakkers zijn ingericht is dit mogelijk. Op basis van de geactualiseerde planning hiervoor verschuift een deel naar 2024.

Onderwijsgebouwen

Budgetverhogingen

De onderwijshuisvestingskredieten, zoals toegekend in het integraal huisvestingsplan onderwijs IHP 2020-2023, worden conform de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zwijndrecht 2015 jaarlijks verhoogd met de VNG indexering voor onderwijshuisvesting. In 2021 is besloten (besluit 2021-0073941) dit via de bestuursrapportages te doen. Dit betekent dat voor jaarschijf 2023 een bedrag van € 542.000 aanvullend krediet benodigd is. De totale extra kapitaallasten voor deze bijstellingen bedragen vanaf 2024 circa € 22.000. In de begroting 2024-2027 zullen deze lasten bij de totale actualisatie van de kapitaallasten worden meegenomen.

Temporiseren/Verschuivingen

Wij willen eigentijdse schoolgebouwen voor onze kinderen met een gezond (school)klimaat realiseren. U heeft om dit te kunnen realiseren kredieten beschikbaar gesteld. Hieronder treft u per school de stand van zaken en doen voorstellen hoe om te gaan met de kredieten. In totaliteit wordt € 10,9 miljoen van 2023 doorgeschoven naar 2024 en 2025.

Hieronder vindt u de stand van zaken van diverse projecten:

- Duivenvoorde: start nieuwbouw mei 2023; oplevering wordt in de zomervakantie van 2024 verwacht.
- De Brink: na besluitvorming over het aanvullende krediet in mei 2023 door de raad start de sloop van het gebouw in de 2de helft van 2023. De oplevering van de nieuwbouw wordt begin 2025 verwacht.

- Toermalijn: start sloop staat gepland in 2023 ; de nieuwbouw staat voor 2024 gepland. De nieuwe school zal in 2025 worden opgeleverd.
- Bron/margriet: de planvorming is gestart op locatie Kloosstraat; we verwachten in 2025 daadwerkelijk met de nieuwbouw te starten.
- Dolfijn (Tandem): zoals in de oriëntatieavond van 11 april jl. aangegeven worden deze 2 projecten doorgeschoven naar het volgende IHP.

Sport

De aanleg en renovaties van de tennisbanen bij Tennisvereniging Heer Jan vindt voor een kwart plaats in 2023 en voor driekwart in 2024. Tennisvereniging DDH wil de tennisbanen omvormen naar padelbanen. Hiervoor is een raadsbesluit nodig. Afhankelijk van het besluit kan uitvoering plaatsvinden in de loop van 2024. Op een te renoveren veld bij Groote Lindt groeit het natuurgras door hoge bomen op dit veld slecht. Een oplossing voor dit probleem wordt op dit moment uitgewerkt. Daarom 50% kans dat dit werk tijdens zomerstop 2023 opgeleverd wordt.

Groen en spelen

Ook bij de vervanging van speeltoestellen is scherp gekeken naar de realistische uitvoerbaarheid van de plannen in relatie tot het huidige budget. Hieruit blijkt dat ook een klein boeggolfje is ontstaan die in de komende jaren nader wordt gefaseerd. Deze aanpassing in de planning naar de jaren 2024-2026 vindt neutraal plaats.

Voor de jaarschijf 2027 worden de reguliere routinekredieten opgenomen voor Vervangen groen beplantingsbakken (€ 100.000), Beschoeiing sloten en vijvers (€ 205.000), Vervanging speeltoestellen (€ 270.000).

Verkeer

Voor de jaarschijf 2027 wordt het reguliere routinekrediet voor Openbare verlichting (€ 270.000) opgenomen.

Overig

De mutaties betreffen een actualisatie van de planning voor de vervanging van de tractiemiddelen buitenruimte over de jaren heen. In totaliteit zijn de kredieten met € 46.000 verhoogd door het verwerken van de prijsstijging voor de elektrische voertuigen. Hierbij is ook voor de jaarschijf 2027 het reguliere routinekrediet (€ 56.500) opgevoerd voor de geplande vervanging in dat jaar.

Voor de jaren 2026 en 2027 zijn ook kredieten opgevoerd voor de ICT-devices (laptops, I-pads, telefoon) voor thuiswerken. Om met Microsoft 365 te kunnen werken, zijn in 2022 en 2023 de devices vervangen. De devices worden in 4 jaar afgeschreven. Dit betekent dat in 2026 en 2027 de volgende ronde zal zijn van vervanging. Daarnaast zullen raadsleden ook in 2026, na de verkiezingen, nieuwe devices ontvangen. Wij schatten dat hiervoor in 2026 € 150.000 en in 2027 € 125.000 benodigd zal zijn.

Spoor 2 Sturing Gemeenschappelijke regelingen

De verbonden partijen vertegenwoordigen circa 60% van de gemeentelijke begroting, waarbij met name de GR Sociaal en GR Dienst Gezondheid en Jeugd inclusief onderdeel Service Organisatie Jeugd het grootste deel hierin vertegenwoordigen. Voor deze verbonden partijen geldt dat nadat eerder is

besloten om het beleidsmatige primaat lokaal in te vullen dit nu ook financieel in te vullen in lijn met dit lokale primaat. Dit doen we actief via ambtelijk en politiek overleg met deze verbonden partijen uitmondend in op te stellen zienwijzen op de primaire begrotingen. Uitgangspunt hierbij is o.a. dat ook het scherp ramen op inhoudelijke ontwikkelingen en de verwerking van mogelijke risico's ook bij de verbonden partijen wordt belegd net zoals wij dat doen binnen onze begroting.

Voor de grootste verbonden partijen DG&J onderdeel SOJ en GR sociaal zijn diverse acties ondernomen die hieronder staan beschreven

Spoor 2 Serviceorganisatie Jeugd eigen aannames

Bij de concept begroting 2023 hebben wij gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de raming aan te passen naar onze inzichten. Er is een taakstelling opgenomen van 50% van de kosten van de Top 10 duurste cliënten voor een bedrag van € 1,35 miljoen (prijsspeil 2023). Op basis van de realisatie van de Top 10 over het jaar 2022 - € 2,2 miljoen - en de beëindiging van de jeugdhulp aan twee cliënten uit de Top 10 waaronder nummer 1 ad € 438.000, hebben we inmiddels de helft van de taakstelling gerealiseerd.

Gezien het resultaat tot heden van de realisatie van de Top 10 en de maatregelen die genomen zijn om te sturen op het gebruik willen wij de raming in de begroting 2024 voor Zwijndrecht verlagen met € 700.000 (restant taakstelling 2023 op prijspeil 2024 - 50% van € 1,4 miljoen). Dit bedrag nemen wij op in de risicoparaagraaf van onze begroting.

Spoor 2 Beschermd wonen

De taken rond Beschermd Wonen worden in regionaal verband uitgevoerd. De gemeente Dordrecht voert als centrumgemeente de administratie. Er wordt periodiek gerapporteerd over de (financiële) voortgang.

We constateren op basis van de afgelopen jaren en de laatste cijfers over 2023, dat er sprake is van een blijvend structureel voordeel op dit onderwerp. Jaarlijks vloeit er via onze buraps en jaarrekeningen geld naar de algemene middelen ter dekking van uitgaven elders (zoals jeugd). In 2022 ging het in totaal om ruim 2 miljoen euro. Omdat de financieringsystematiek voor Beschermd Wonen de komende jaren zal wijzigen en wij mogelijk minder inkomsten gaan ontvangen, houden we voorzichtigheidshalve wel rekening met een teruglopend voordeel in de gemeentelijke boeken. De te begroten extra inkomsten zijn dan ook € 1.000.000 in 2024, aflopend naar € 250.000 in 2027.

Van belang is om te melden dat deze middelen niet meer ingezet kunnen worden voor eventuele (groeierende) ambities op het domein van Beschermd Wonen. We verwachten op dit moment wel voldoende budgetruimte te hebben om onze lokale ambities uit te kunnen (blijven) voeren. Hiertoe volgt nog separate besluitvorming.

Spoor 2 Gemeenschappelijke Regeling Sociaal

Nu we inzicht hebben in de uitkomst van de concept begroting 2024 van de GRS constateren wij dat wat ons betreft enige ruimte in de GRS begroting zit. Ruimte die de gemeenten kan helpen zonder de continuïteit van de GRS als verbonden partij in gevaar te brengen. Naar onze inzichten betekent dit voor onze gemeente een verlaging van de bijdrage met minimaal € 500.000.

Spoor 2 Reserve taakmutaties en stelposten SOJ en GR Sociaal

Als wij via circulaire van het Rijk geld ontvangen voor specifieke doelen waarvan we nog niet zeker is hoe die gelden gaan inzetten – door wie, wanneer, hoe – storten we deze bedragen in de reserve taakmutaties of worden ze opgenomen als stelpost. Deze middelen betreffen over het algemeen beleidsvelden die bij de SOJ en GR Sociaal zijn ondergebracht. Als duidelijk is hoe en op welke wijze dit beleid uitgevoerd gaat worden dan worden de middelen aan het budget van de verbonden partij toegevoegd en aan de reserve Taakmutaties onttrokken of van de stelpost overgebracht naar de juiste exploitatiebudget. Helaas is dat in het verleden niet altijd consequent gebeurd. Een nadere inhoudelijke screening op de begrotingen van de betreffende verbonden partijen heeft duidelijk gemaakt dat beschikbaar gehouden middelen vrij kunnen vallen omdat de benodigde middelen al eerder zijn opgehaald door de verbonden partijen en zijn verwerkt in de begroting van Zwijndrecht. Dit leidt tot een structureel voordeel van € 476.000 vanaf 2024.

In de begroting van 2022 heeft besloten om de beleidsmatige sturing op het sociaal domein terug te nemen en hiervoor ambtelijke capaciteit vrij te maken. Dekking voor deze ambtelijke capaciteit is opgenomen via een oplopende taakstelling voor de uiteindelijke inverdieneffecten op de betreffende maatschappelijke terreinen. Bij de 2^e Burap 2022 is via de eerste screening Reserve taakmutaties al € 96.000 structureel ingezet ter invulling van deze taakstelling. Na deze invulling resteerde nog een taakstelling van € 107.000 in 2024 en € 208.000 vanaf 2025.

Wij stellen u voor om van de structurele uitkomst van € 476.000 uit deze huidige screening de gehele resterende taakstelling in te vullen. Na deze invulling resteert een bedrag van € 369.000 in 2024 en € 269.000 vanaf 2025 dat vrijvalt ten gunste van het geraamd resultaat.

Wisselspoor Diverse budgettaire maatregelen

Wisselspoor Indexatie subsidies en overige budgetten alleen gebaseerd op 2024

Bij de ontwikkeling van de uitgaven bij D3-4 Indexatie subsidies & overige budgetten is aangegeven dat de aanvullende indexatie over 2022-2023 3,2% bedraagt en alleen voor 2024 de verwachting van 4,2% geldt. Voorgesteld wordt om alleen de indexatie voor 2024 onverkort toe te passen. We verwachten hiermee een goede balans te hebben tussen de hogere kosten waar we allemaal mee te maken hebben en de onvoldoende compensatie die wij als gemeente ontvangen op de (personele) kosten.

Wisselspoor Indexatie loonkosten gebaseerd op 3,5%

Bij de ontwikkeling van de uitgaven bij D2 CAO-lonen 2024 zijn de loonkosten voor 2024 geïndexeerd met 5,2% gebaseerd op de verwachte loonvoet overheid uit de CEP-cijfers voor 2024. Deze verwachte loonontwikkeling kan in de praktijk afwijken van de af te sluiten CAO. Voorgesteld wordt om de loonindexatie terug te brengen naar 3,5%. Of dat dit uiteindelijk voldoende is, is pas duidelijk bij het definitief zijn van de CAO 2024. De verwerking zal dan plaatsvinden in de 1^e Bestuursrapportage 2024. Net zoals we de volledige doorwerking van de CAO 2023 hebben verwerkt in de ruimteberekening.

Wisselspoor Bouwleges

Jaarlijks ontvangt de gemeente leges als vergoeding voor het in behandeling nemen van de aanvragen omgevingsvergunningen. Deze fluctueren per jaar, afhankelijk van het aantal aanvragen, de

grootte van het woningbouwproject en de daaraan gerelateerde bouwsom. Op basis van de woningbouwplanning zijn we nagegaan of de geraamde legesopbrengsten voor 2024 en verder realistisch zijn. Voor 2024 stellen we voor om de opbrengsten te verhogen met € 750.000 voor 2024 en € 500.000 voor 2025 omdat diverse grote woningbouwprojecten in ontwikkeling zijn. Vanwege de onzekere tijden waarin we nu verkeren, kunnen we nog geen voorspellingen doen voor 2026 en verder en handhaven we de raming die nu in de boeken staat (€ 800.000 per jaar).

Voor de opbrengsten van de bouwleges gelden de volgende disclaimers:

- Hoe verder in de tijd hoe onzekerder het is dat men daadwerkelijk in dat jaar een omgevingsvergunning aanvraagt. Dit laat zich lastig prognosticeren.
- Ruimtelijke procedure (bestemmingsplan/ omgevingsplan). Als belanghebbenden bezwaaren/of beroep aantekenen neemt de doorlooptijd van de ruimtelijke procedure toe, waardoor men automatisch ook later de omgevingsvergunning aanvraagt. De planning schuift dan dus op, waardoor het voor kan komen dat men bijvoorbeeld pas 1 jaar later dan geprognosticeerd de omgevingsvergunning aanvraagt. Dit heeft dan weer een effect op de raming legesopbrengsten.
- Beschikbaarheid van de bouwers. Veel aannemers/ bouwbedrijven zitten momenteel vol met werk en moeten nu soms nee verkopen. Dit kan in de praktijk vertraging opleveren voor het aanvragen van een omgevingsvergunning, waarbij een project in tijd doorschuift en effect heeft op de raming legesopbrengsten.
- De beschikbaarheid en betaalbaarheid van bouwmaterialen staan onder druk. Dit kan tot leveringsproblemen leiden die de planning van projecten in de war schoppen. Dit kan vertraging in een project betekenen, waarbij men besluit om ook later pas een omgevingsvergunning bij ons aan te vragen.

Wisselspoor Voorjaarsnota 2023 van het kabinet, extra storting in gemeentefonds 2027

In de Voorjaarsnota heeft het kabinet een aankondiging gedaan dat ze vanaf 2027 structureel vooruitlopend op de invoering van de nieuwe financieringssystematiek tussen rijk en gemeenten een bedrag van één miljard ter beschikking stellen. Een inschatting van het bedrag voor Zwijndrecht is vooruitlopend op de meicirculaire 2023 al verwerkt in de cijfers.

Wisselspoor Voorjaarsnota 2023 van het kabinet, prijsbijstelling DU Participatie

De prijsbijstelling voor het komende begrotingsjaar voor de decentralisatie-uitkering Participatie in het gemeentefonds vindt jaarlijks separaat plaats via de Voorjaarsnota van het kabinet en landt uiteindelijk in de meicirculaire. Vooruitlopend op de verwerking in de meicirculaire is vanuit de macrocijfers in de Voorjaarsnota een inschatting gemaakt voor de bijstelling voor Zwijndrecht aangezien in de cijfers van GR Sociaal ook al een bijstelling naar prijsniveau 2024 heeft plaatsgevonden.

Spoor 3 Dekking incidentele claims uit Algemene reserve

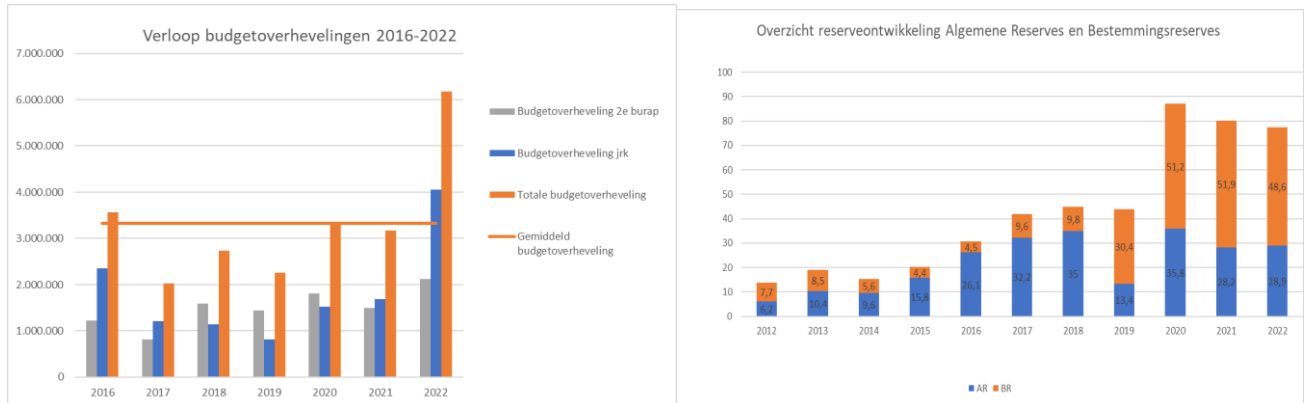
Dit spoor betreft de dekking van de claims uit de *paragraaf F* waarin de autonome en onontkoombare ontwikkelingen en claims die éénmalig of voor een beperkt aantal jaar uitgevoerd worden. Na afloop van de opgenomen periode stopt de activiteit totdat expliciete nadere besluitvorming plaatsvindt voor een eventuele voortzetting. Door het incidentele karakter is dekking uit de algemene reserve mogelijk waardoor deze claims geen invloed hebben op de structurele ruimte in de begroting.

* € 1.000

INCIDENTEEL Autonome / onontkoombare ontwikkelingen & claims (rpg 2.0)		2024	2025	2026	2027
F1	Bouwen aan vertrouwen	-130	-130	-130	0
F2	Extra kosten verkiezingen 2026 griffie	0	0	-10	0
F3	Evaluatie rekenkamer 2027 griffie	0	0	0	-13
F4	Opgave Duurzaam Zwijndrecht excl. Eventuele dekking rijks gelden	-400	pm	pm	0
F5	Veerkrachtige Lokale Economie	-120	pm	pm	0
F6	Audiovisuele ondersteuning raads- en carrousselvergaderingen	-85	0	0	0
F7	Uitvoeringsplan ruimen begraafplaats Heerjansdam	-46	0	0	0
F8	Civieltechnisch advies expertise	-98	-98	0	0
Totaal autonome / onontkoombare ontwikkelingen & claims (rpg 2.0)		-879	-228	-140	-13

J: Dekking restant tekort uit onderuitputting

Het takenpakket van gemeenten is gegroeid en nog immer groeiende. Soms gepland (denk aan de centralisaties in de jeugd) en soms ongepland (uitvoeren compensatie energiekosten of opvang Oe-krainers). Dit leidt er toe dat onze begroting in omvang fors is gegroeid. Daarnaast constateren we in ieder geval vanaf 2016 jaarlijks zowel een fors volume aan budgetoverhevelingen (gemiddeld circa € 3 miljoen) als een stijgende omvang van onze reserves in totaal over een periode van 10 jaar. In onderstaande tabellen is e.e.a. grafisch weergegeven.

Op realisatiebasis zien we dus gemiddeld structureel circa € 3 miljoen als budgettair overschot dat we overhevelen naar het volgende jaar, terwijl op begrotingsbasis het beeld juist tegenovergesteld is. Per saldo na verwerking van alle indexaties, claims en maatregelen resteert voor 2024 en 2025 nog een tekort van respectievelijk circa € 2,4 en € 2,6 miljoen. Deze tekorten passen in het gemiddelde van de budgetoverhevelingen over de afgelopen jaren. Dit besef maakt dat bezuinigingen vooralsnog overbodig zijn. Het college wil voorkomen dat om ons doel van een sluitende begroting voor 2024 te bereiken alles inhoudelijk stil valt, terwijl over afgelopen tien jaar het eigen vermogen van de gemeente is gegroeid.

We willen deze onderuitputtingen te gelde maken door voor 2024 en 2025 hiermee op voorhand rekening te houden. Bij het opstellen van de jaarrekeningen willen we voor deze jaren de voorgestelde budgetoverhevelingen bekijken in het licht van het uiteindelijk gerealiseerde jaarresultaat. Op die manier zetten we de verwachte onderuitputting op budgetten concernbreed in om overbodige bezuinigingen op voorhand te voorkomen. Hierbij realiseren wij ons dat de wijze van verwerken slechts houdbaar is voor de jaren 2024 en 2025. Voor de periode vanaf 2026 is hiervoor meer nodig en vraagt dit om een nadere aanpak om voor de langere termijn het noodzakelijk evenwicht tussen uitgaven en inkomsten te realiseren.

Uitgangspunten indexaties en gemeentelijke tarieven

In deze paragraaf geven we voor alle volledigheid een samenvatting op hoofdlijnen van de uiteindelijk gehanteerde indexaties en gevolgen voor het tarievenbeleid op de gemeentelijke heffingen en belastingen voor 2024.

Indexaties

Net als iedereen heeft de gemeente te maken met stijgende prijzen. Voor het eerst is in deze kadernota het voorstel om voor de gehele begroting (alle onderdelen) rekening te houden met stijgende kosten. Naar de aard van de uitgaven wordt op verschillende wijze rekening gehouden met de prijsbijstelling.

Omschrijving	Uitgangspunt
Lonen	Inflatiecorrectie 3,5%
Subsidies	Inflatiecorrectie 4,2%
Overige goederen en diensten	Inflatiecorrectie 4,2%
Verbonden partijen	Naar prijspeil 2024 gebaseerd op aangeleverde begrotingen
Investeringsprogramma	Voor investeringen is op verschillende wijze rekening gehouden met indexatie

Lonen

De indexatie voor lonen is gebaseerd op de loonvoet overheid van 5,2% voor 2024 uit de CEP van maart 2024 met een afslag van 1,7% naar uiteindelijk 3,5% in afwachting van de uitkomsten van de nog af te sluiten CAO 2024.

Subsidies

De indexatie voor subsidies is gebaseerd op een gewogen gemiddelde van de CEP-ramingen voor 2024 waarbij loonvoet overheid (60%), prijzen netto materiële consumptie (20%) en prijzen overheidsinvesteringen (20%) worden aangehouden en leiden tot een verwachte bijstelling van 4,2%.

De na-ijlende inflatie over 2022 voor 1,7% en over 2023 voor 1,5% zijn niet meegenomen in deze cijfers.

Overige goederen en diensten

De indexatie voor subsidies is gebaseerd op een gewogen gemiddelde van de CEP-ramingen voor 2024 waarbij loonvoet overheid (60%), prijzen netto materiële consumptie (20%) en prijzen overheidsinvesteringen (20%) worden aangehouden en leiden tot een verwachte bijstelling van 4,2%.

De na-ijlende inflatie over 2022 voor 1,7% en over 2023 voor 1,5% zijn niet meegenomen in deze cijfers.

Verbonden partijen

De verbonden partijen hebben hun begrotingen geactualiseerd naar prijspeil 2024 waarbij diverse uitgangspunten zijn gehanteerd afhankelijk van wat ze al in eerdere begrotingen hadden opgenomen.

Investeringsprogramma

De investeringen infra en riolering zijn op begrotingsbasis nagelopen en geactualiseerd op realisatiekracht. In het investeringsplafond houden we rekening met zowel die realisatiekracht als prijsbijstelling.

De investeringen voor onderwijshuisvesting zijn geactualiseerd op basis van de VNG-norm.

De investeringen voor Stationskwartier zijn geactualiseerd voor zowel de verwachte uitvoeringsplanning, de scope als het prijspeil.

Voor de overige investeringen zijn waar nodig de prijsniveaus bijgesteld

Uitgangspunten tarievenbeleid

Voor de tarieven gaan we in deze kadernota uit van de bestendige gedragslijn en de genomen raadsbesluiten:

Omschrijving	Uitgangspunt
OZB	Inflatiecorrectie 5,2 % (gemiddelde inflatie over de afgelopen drie jaar)
Rioolheffing	Inflatiecorrectie 4,2% + 3% in afwachting van nieuw GRP (7,2%)
Afvalstoffenheffing	Inflatiecorrectie 4,2%
Leges bouwen en publiekszaken	Inflatiecorrectie 4,2%
Leges begraafplaatsrechten	Inflatiecorrectie: 4,2%

Woonlasten

De woonlasten bestaan uit de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Voor OZB is de tariefstijging gebaseerd op het gemiddelde inflatiepercentage van drie jaren, in dit geval 2021 en 2022 die zijn gebaseerd op de realisatiecijfers CBS en 2023 gebaseerd op verwachte inflatie CPB. Deze berekening passen we sinds 2019 toe. Voor de rioolheffing is op basis van het GRP 2017-2023 meer nodig, te weten de verwachte inflatie + 3%, op basis de besluitvorming bij het gemeentelijk rioleringsplan (GRP).

Het vaste deel van de afvalstoffenheffing stijgt met de verwachte inflatie 2024, het bedrag per klepoening voor 2024 blijft ongewijzigd.

Overige leges

Leges en begraafplaatsrechten stijgen met de verwachte inflatie 2024: 4,2%.

Kwalitatieve meldingen

In deze paragraaf melden we een aantal punten die (nog) geen effect hebben op het geraamd resultaat van de begroting 2024-2027.

Beleidsindicatoren

De effectindicatoren die voortvloeien uit het raadsprogramma zijn gedefinieerd en worden voorzien van een nulmeting, waar de informatie het beste mee vergeleken kan worden (referentie) en welke doelstelling we aan de indicator kunnen koppelen. In het najaar 2023 zal een raadsvoorstel het startpunt vormen om ze in het vervolg onderdeel te laten vormen van de P&C cyclus. We kunnen de vastgestelde effectindicatoren dan actualiseren, volgen en duiden. De frequenties van beschikbare nieuwe gegevens en de actualiteit zal daarbij per indicator verschillen. Inzet van de kennis en expertise van het Onderzoekscentrum Drechtsteden zal naar verwachting structureel nodig zijn. Ondersteuning en duiding zal uiteraard vooral nodig zijn bij de zelf te genereren data. We hebben als gemeente beperkte ervaring met meten en kunnen op dit moment geen inschatting maken over de benodigde ondersteuning en dus het benodigde budget. In het najaar 2023 komen we hierop terug.

Herijking gemeentefonds

De wijze van verdeelsystematiek van het gemeentefonds tussen gemeenten wordt verdeeld, is met ingang van 2023 aangepast. De systematiek moet een uitlegbare wijze zijn om de gemiddeld te maken kosten door gemeenten die vergelijkbare kenmerken te vergoeden. Geen enkele gemeente is gemiddeld, dus dit betekent per definitie dat sommige gemeenten méér krijgen en andere minder ten opzichte van de huidige verdeling.

Uit de verdeling met ingang van 2023 blijkt dat Zwijndrecht circa € 53 per inwoner nadelig is. Het voor- of nadeel wordt via een ingroeimodel tot en met 2025 voorlopig afgetopt op € 37,50 per inwoner. Dit nadeel is verwerkt in de meerjarenbegroting 2023-2026. In 2025 wordt de aangepaste verdeelsystematiek geëvalueerd voor de periode vanaf 2026. Hierbij komen o.a. ook de al op voorhand gemaakte kanttekeningen van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) in naar voren die ze hebben gemaakt bij de invoering van deze herijking. De stap van € 37,50 naar € 53 is nog niet verwerkt in afwachting van die nadere evaluatie. Dit betekent dat mogelijk een risico van circa € 690.000 zich vanaf 2026 structureel kan manifesteren. In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting 2023 en de jaarrekening 2022 is dit risico opgenomen met de gemaakte kanttekeningen van de ROB.

Pro memorie posten raadsprogramma 2.0

In de vertaling van het raadsprogramma naar de meerjarenbegroting zijn verscheidene 'pro memorie posten' (p.m.) opgenomen omdat nog niet kon worden ingeschat welke middelen nodig zijn. De kadernota 2024 komt te vroeg om een betrouwbare begroting op te stellen. Via separate raadsvoorstellen of in een volgende kadernota komen wij hierop bij u terug met concrete plannen.

Actuele beheerplannen

Actualisatie van budgetten van onze beheerplannen vindt plaats in de 1e bestuursrapportage 2023 voor het lopende begrotingsjaar en vanaf 2024 in deze kadernota via de autonome en onontkoombare ontwikkelingen en via het investeringsplan 2024-2027. Voor het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) werken we momenteel aan het opstellen van een nieuw beheerplan voor de periode 2024 tot en met 2028. De resultaten daarvan zijn ten tijde van het opstellen van deze kadernota nog niet bekend. Via een separaat raadsvoorstel komen wij in het najaar van 2023 hierop bij u terug.

Proces van Kadernota 2024 naar Meerjarenbegroting 2024-2027

Hieronder geven we schematisch de stappen weer om te komen van de Kadernota 2024 naar de Meerjarenbegroting 2024-2027.

Kaderbrief 2024

- 19 juni informele sessie
- 27 juni behandeling Kaderbrief
- *Bevat:*
 - Jaarlijkse kaders / Financiële ruimte berekening
 - Aanvullingen Raadsprogramma 2.0
 - Autonome ontwikkelingen
 - Bijsturingsmaatregelen

Uitwerking kadernota en strategie

- Uitkomsten zienswijzes GR'en
- Uitkomsten gesprek toezichthouder provincie
- Uitkomsten afstemming VNG
- Effect meicirculaire
- Overige ontwikkelingen
- Raadsinformatiebrief z.s.m. na reces

Begroting 2024

- 20 oktober tafeltjesavond
- 7 november behandeling Begroting 2024
- *Bevat:*
 - Programma's en opgaven obv kadernota en ontwikkelingen tot aan reces
 - Verdere uitwerking effect-indicatoren

